Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

14 päivänä helmikuuta 2012 *

Valtiontuki — Ranskan tasavallan ilmoittama rakenneuudistustuki eräälle suurten kodinkoneiden valmistajalle — Päätös, jossa tuki tietyin edellytyksin todetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi — Ilmeiset arviointivirheet — Suuntaviivat valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi

Yhdistetyissä asioissa T-115/09 ja T-116/09,

Electrolux AB, kotipaikka Tukholma (Ruotsi), edustajinaan asianajajat F. Wijckmans ja H. Burez,

kantajana asiassa T-115/09,

Whirlpool Europe BV, kotipaikka Breda (Alankomaat), edustajanaan aluksi asianajajat F. Tuytschaever ja B. Bellen, sittemmin asianajajat H. Burez ja F. Wijckmans,

kantajana asiassa T-116/09,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään L. Flynn ja C. Giolito,

vastaajana,

jota tukevat

Ranskan tasavalta, asiamiehinään aluksi G. de Bergues ja A.-L. Vendrolini, sittemmin de Bergues ja J. Gstalter,

ja

Fagor France SA, kotipaikka Rueil-Malmaison (Ranska), edustajinaan asianajajat J. Derenne ja A. Müller-Rappard,

väliintulijoina,

jossa vaaditaan kumoamaan valtiontuesta C 44/07 (ex N 460/07), jonka Ranska aikoo myöntää FagorBrandt-yrityksen hyväksi, 21.10.2008 tehty komission päätös 2009/485/EY (EUVL 2009, L 160, s. 11),

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja I. Pelikánová sekä tuomarit K. Jürimäe (esittelevä tuomari) ja M. Van der Woude,

kirjaaja: hallintovirkamies V. Nagy,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 29.6.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asian tausta

1 Asiassa T-115/09 kantajana oleva Electrolux AB ja asiassa T 116/09 kantajana oleva Whirlpool Europe BV (jäljempänä Whirlpool) valmistavat ja markkinoivat molemmat suuria kodinkoneita. Electrolux ja Whirlpool (jäljempänä yhdessä kantajat) ovat Fagor France SA:n (jäljempänä FagorBrandt) kilpailijoita.

2 Euroopan yhteisöjen komissio teki 21.10.2008 päätöksen 2009/485/EY, joka koskee valtiontukea C 44/07 (ex N 460/07), jonka Ranska aiko[i] myöntää FagorBrandt-yrityksen hyväksi (EUVL 2009, L 160, s. 11; jäljempänä riidanalainen päätös).

3 Riidanalainen päätös jakautuu seitsemään osaan. Ensimmäisessä osassa, jonka otsikko on ”Menettely”, komissio muistuttaa aluksi, että Ranskan tasavalta ilmoitti komissiolle 6.8.2007 päivätyllä kirjeellä rakenneuudistustuesta (jäljempänä riidanalainen tuki) FagorBrandt-konsernin hyväksi. Tämän jälkeen komissio toteaa ilmoittaneensa 10.10.2007 Ranskan tasavallalle päätöksestään aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely. Menettelyn aloittamisesta tehty päätös (jäljempänä aloittamispäätös) on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä (EUVL 2007, C 275, s. 1), ja osapuolia, joita asiaa koskee, on kehotettu esittämään huomautuksensa kyseisestä tuesta. FagorBrandtin huomautusten lisäksi komissio oli vastaanottanut huomautuksia kahdelta sen kilpailijalta, joista toinen oli Electrolux ja toinen eräs yritys, joka ei halunnut nimeään julkistettavan (jäljempänä toinen kantelija) (riidanalaisen päätöksen ensimmäisestä viidenteen perustelukappale).

4 Riidanalaisen päätöksen toisessa osassa, jonka otsikko on ”Kuvaus”, komissio toteaa muun muassa, että riidanalainen tuki on Ranskan talous-, teollisuus- ja työllisyysministeriön myöntämä 31 miljoonan euron suuruinen rakenneuudistustuki. Se toteaa myös, että FagorBrandt kuuluu välillisesti Espanjan oikeuden mukaan perustettuun Fagor Electrodomésticos S. Coop. -nimiseen osuuskuntaan (jäljempänä Fagor), joka puolestaan kuuluu Mondragón Corporación Cooperativa -nimiseen osuuskuntien yhteenliittymään. Komission mukaan FagorBrandtin liikevaihto vuonna 2007 oli 903 miljoonaa euroa, ja se valmistaa kolmeen suureen kodinkoneiden tuoteryhmään kuuluvia kodinkoneita eli pesukoneita, kylmäsäilytyslaitteita sekä ruoanvalmistuksessa käytettäviä laitteita (riidanalaisen päätöksen kuudennesta yhdeksänteen perustelukappale).

5 Komissio luettelee riidanalaisen päätöksen kolmannessa osassa, jonka otsikko on ”Syyt menettelyn aloittamiseen”, ne viisi syytä, jotka johtivat aloittamispäätöksen tekemiseen. Se on ensinnäkin katsonut, että olemassa saattoi olla riski siitä, että valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen (EUVL 2004, C 244, s. 2; jäljempänä suuntaviivat) 12 kohdassa asetettua kieltoa myöntää vastaperustetuille yrityksille rakenneuudistustukea kierrettäisiin, kun otettiin huomioon, että FagorBrandt oli perustettu tammikuussa 2002. Toiseksi olemassa oli riski sen tuen takaisinmaksuvelvoitteen kiertämisestä, joka FagorBrandtille oli myönnetty Ranskan yleisen verolain (code générale des impôts) 44 septies §:ään (jäljempänä 44 septies §:n

mukainen tuki) perustuvan, yritysten voittoihin sovellettavan verovapautusjärjestelmän nojalla ja jonka komissio oli määrännyt takaisin perittäväksi vaikeuksissa olevien yritysten ostoon liittyvästä Ranskan tukiohjelmasta 16.12.2003 tehdyllä komission päätöksellä 2004/343/EY (EUVL 2004, L 108, s. 38). Kolmanneksi komissio esitti epäilyjä FagorBrandtin pitkän aikavälin elinkelpoisuudesta. Se olisi tässä suhteessa halunnut saada täsmennyksiä arvioista, joiden mukaan FagorBrandtin vuoden 2007 liikevaihto kasvaisi 20 prosentilla vuoden 2006 liikevaihdosta. Komissio oli lisäksi pyytänyt FagorBrandtia selittämään, miten viimeksi mainittu aikoisi maksaa takaisin sen italialaisen tytäryhtiön, FagorBrandt Italian saaman yhteensoveltumattoman tuen (jäljempänä italialainen yhteensoveltumaton tuki). Neljänneksi komissiolla oli ollut epäilyjä myös siitä, olivatko ne vastasuoritteet, joihin rakenneuudistussuunnitelmassa oli sitouduttu, riittäviä. Viidenneksi komissio esitti epäilyjä siitä, täyttääkö tuki suuntaviivojen 43 ja 44 kohdassa määrätyt edellytykset. Se on tältä osin yhtäältä täsmentänyt, etteivät Ranskan viranomaiset yhtäältä olleet sisällyttäneet 44 septies §:n mukaisen tuen takaisinmaksua rakenneuudistuskustannuksiin. Toisaalta ne eivät olleet ilmoittaneet tiettyjen FagorBrandtin omaksi panokseksi luokiteltujen summien alkuperää (riidanalaisen päätöksen 11–16 perustelukappale).

6 Komissio esittää riidanalaisen päätöksen neljännessä ja viidennessä osassa, joiden otsikot ovat ”Asianomaisten huomautukset” ja ”Ranskan huomautukset”, yhtäältä ne syyt, joiden vuoksi Electrolux ja toinen kantelija katsovat, etteivät suuntaviivoissa asetetut edellytykset täyty nyt esillä olevassa asiassa muun muassa siltä osin kuin riidanalaisella tuella vääristetään kilpailua, sitä ei ollut rajattu vähimmäismäärään ja kun sen avulla kierrettiin komission laittomaksi toteamien vanhojen tukien takaisinperintävelvollisuutta. Komissio toteaa toisaalta Ranskan tasavallan ja FagorBrandtin väittäneen, että viimeksi mainittu oli täyttänyt kaikki suuntaviivoissa riidanalaisen tuen saamiselle asetetut edellytykset (riidanalaisen päätöksen 17–33 perustelukappale).

7 Riidanalaisen päätöksen kuudennessa osassa, jonka otsikko on ”Arvio tuesta”, komissio toteaa ensiksi, ettei yksikään osapuolista ole kiistänyt, että riidanalainen tuki on EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki (riidanalaisen päätöksen 34 perustelukappale).

8 Toiseksi komissio katsoo, että riidanalaista tukea voidaan arvioida vain suhteessa suuntaviivoihin ja ettei Ranskan tasavalta eivätkä hallinnolliseen menettelyyn osallistuneet asianomaiset ole tätä kiistäneet (riidanalaisen päätöksen 35 ja 36 perustelukappale).

9 Kolmanneksi komissio tutkii, voiko FagorBrandt suuntaviivojen määräykset huomioiden saada rakenneuudistustukia. Se toteaa tästä, että FagorBrandt täyttää suuntaviivojen 11 ja 13 kohdassa asetetut edellytykset, koska sen taloudelliset vaikeudet olivat muuttuneet liian vakaviksi, jotta Fagor olisi pystynyt rahoittamaan niiden poistamista. Toisaalta tammikuussa 2002 perustettua FagorBrandtia koskevasta taloudellisesta analyysistä ilmenee, ettei sen voitu katsoa olleen vaikeuksissa kolmena ensimmäisenä toimintavuotenaan (riidanalaisen päätöksen 37–43 perustelukappale).

10 Neljänneksi komissio toteaa, että FagorBrandtin taloudelliset vaikeudet eivät johtuneet pääasiallisesti 44 septies §:n mukaisen tuen takaisinmaksusta ja että näin ollen kyseinen yritys voi saada rakenneuudistustukea. Se huomauttaa, että asiassa C-355/95 P, TWD vastaan komissio, 15.5.1997 annetun tuomion (Kok., s. I-2549, jäljempänä asia Deggendorf, tuomion 25 ja 26 kohta) mukaisesti mikään ei estänyt lykkäämästä riidanalaisen tuen myöntämistä 44 septies §:n mukaisen tuen takaisinperintään asti (riidanalaisen päätöksen 44–50 perustelukappale).

11 Komissio tutkii viidenneksi rakenneuudistussuunnitelman ja toteaa lopuksi, että se mahdollistaa yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamisen. Se toteaa tästä muun muassa, että FagorBrandtin liikevaihto oli vuonna 2007 kasvanut 16 prosentilla eikä 20 prosentilla, kuten viimeksi mainittu oli rakenneuudistussuunnitelmassaan arvioinut. Siitä, ettei rakenneuudistussuunnitelmassa ilmoitettu, miten FagorBrandt aikoi suoriutua italialaisen yhteensoveltumattoman tuen takaisinmaksusta, komissio toteaa Ranskan viranomaisten selittäneen, ettei tuon tuen takaisinperintä vaikuttaisi konsernin taloudelliseen tilanteeseen, ja todenneen pääasiallisesti, että todennäköisesti

kyseisestä tuesta maksettaisiin takaisin alle miljoonan euron suuruinen määrä. Toisen kantelijan hallinnollisessa menettelyssä esittämät perustelut hyläten komissio toteaa tästä, että Ranskan tasavallan aloittamispäätöksen jälkeen ehdottamat täydentävät vastasuoritteet eivät estä FagorBrandtin elinkelpoisuuden palauttamista vaikka ne sitä heikentävätkin (riidanalaisen päätöksen 51–71 perustelukappale).

12 Kuudenneksi komissio toteaa pääasiallisesti, että vaikka riidanalainen tuki aiheuttaakin kilpailun vääristymistä, eri tekijät rajoittavat siitä aiheutuvia kielteisiä seurauksia. FagorBrandtilla oli ensiksikin enintään vain 5 prosentin markkinaosuus Euroopassa. Fagorin ja FagorBrandtin yhteenlaskettu markkinaosuus oli enintään 8 prosenttia Euroopassa. Sen kilpailijoista neljällä oli 10 prosentin tai sitä suurempi markkinaosuus. Riidanalainen tuki muodosti alle 4 prosenttia FagorBrandtin markkinaosuudesta Euroopassa. Kun lisäksi otetaan huomioon, että kyseisellä tuella on jäsenvaltioiden välisen kaupankäynnin edellytyksiä haittaava vaikutus, edellytettiin konkreettisia ja merkittäviä vastasuoritteita, joiden ei kuitenkaan tarvinnut olla laajoja. Komissio toteaa tästä, ettei Ranskassa sijaitsevan kahden tehtaan sulkemistoimenpiteitä voida pitää vastasuoritteina. FagorBrandtin tytäryhtiö Brandt Componentsin myyntiä vuonna 2004 voidaan komission mukaan sitä vastoin pitää vastasuoritteena. Koska tällaista toimenpidettä yksinään ei kuitenkaan voida pitää riittävänä, komissio toteaa, että sen on tarpeen tutkia Ranskan viranomaisten ehdottamat täydentävät vastasuoritteet. Se katsoo, että kylmälaitteiden ja ruoanvalmistuksessa käytettävien laitteiden sekä Vedette-astianpesukoneiden markkinoinnin lopettamista viiden vuoden ajaksi on pidettävä kyseisen merkin myyntiä parempana vaihtoehtona. Se päättelee tästä, että kyseisten tuotteiden markkinoinnin lopettamisella viiden vuoden ajaksi ja sen Brandt Components-tytäryhtiön myynnillä voidaan estää suuntaviivojen 38–40 kohdassa tarkoitetut kohtuuttomat kilpailunvääristymät (riidanalaisen päätöksen 72–95 perustelukappale).

13 Seitsemänneksi komissio muistuttaa suuntaviivojen 43–45 kohdan mukaisesta velvollisuudesta rajata tukimäärä ja -intensiteetti ehdottomasti välttämättömään määrään, että se on esittänyt tästä kaksi epäilyä aloittamispäätöksen 44 perustelukappaleessa. Ranskan viranomaiset olivat aloittamispäätöstä koskevissa huomautuksissaan vastanneet näihin epäilyihin. Tuensaajan oma rahoitusosuus koostuu markkinoilta hankituista pankkilainoista, joiden määrä oli 30–35 miljoonaa euroa ja joiden vakuuksina käytettiin lopputuotevarastoja. Toisaalta 44 septies §:n mukainen tuki, jonka määrä korkoineen oli 25–30 miljoonaa euroa, oli laskettu mukaan rakenneuudistussuunnitelmaan. Vaikka tuen takaisin maksettava määrä sisällytettäisiin korkoineen rakenneuudistuskustannuksiin, se ei aiheuttaisi tuensaajan oman rahoitusosuuden alenemista alle suuntaviivojen 44 kohdassa vaaditun 50 prosentin kynnysarvon. Komissio toteaa myös, että konsernin velkaantumisaste on merkittävä vielä riidanalaisen tuen myöntämisen ja rakenneuudistuksen päättymisen jälkeenkin (riidanalaisen päätöksen 96–104 perustelukappale).

14 Riidanalaisen päätöksen seitsemännessä osassa, jonka otsikko on ”Päätelmä”, komissio toteaa, että riidanalaisen tuen voidaan katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille edellyttäen, että kaikki asetetut edellytykset täyttyvät.

15 Riidanalaisen päätöksen päätösosan sanamuoto on seuraava:

”*1 artikla*

Tuki, jonka Ranska aikoo myöntää FagorBrandt-yrityksen hyväksi ja jonka määrä on yhteensä 31 miljoonaa euroa, soveltuu yhteismarkkinoille edellyttäen, että 2 artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät.

2 artikla

1. Ranskan viranomaisten edellytetään keskeyttävän tämän päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun tuen maksaminen FagorBrandt-yritykselle siihen saakka, kunnes päätöksessä 2004/343/EY tarkoitettu yhteismarkkinoille soveltumaton tuki on peritty tosiasiallisesti takaisin FagorBrandtilta.

2. FagorBrandtin rakenneuudistussuunnitelma, sellaisena kuin Ranska antoi sen tiedoksi komissiolle 6 päivänä elokuuta 200[7], on pantava kokonaisuudessaan täytäntöön.

3. FagorBrandtin on lopetettava Vedette-merkkisten kylmälaitteiden ja ruoanvalmistuksessa käytettävien laitteiden sekä astianpesukoneiden markkinointi viiden vuoden ajaksi, ja tämän viiden vuoden jakson on alettava seitsemän kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiannosta.

4. Tämän artiklan 1–3 kohdassa säädettyjen edellytysten seurannan varmistamiseksi Ranskan on annettava komissiolle vuosittain selvitys FagorBrandtin rakenneuudistuksen edistymisestä, 1 kohdassa kuvaillun yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen takaisinperinnästä, yhteismarkkinoille soveltuvan tuen maksamisesta ja vastasuoritteiden toteutuksesta.

3 artikla

Ranskan on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta sen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Ranskan tasavallalle.”

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

16 Kantajat ovat unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 24.3.2009 toimittamillaan kannekirjelmillä nostaneet kanteet riidanalaisen päätöksen kumoamiseksi (asiat T-115/09 ja T-116/09).

17 Kantajat ovat unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 30.6.2009 toimittamissaan kirjeissä vaatineet, että komissio määrättäisiin unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan mukaisena prosessinjohtotoimena esittämään ne yhdeksän asiakirjaa tai asiakirjaryhmää, joihin se viittaa asiassa T-115/09 ja asiassa T-116/09 antamissaan vastineissa.

18 Ranskan tasavalta ja FagorBrandt ovat unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 9.7.2009 toimittamissaan kirjeissä pyytäneet saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen komission vaatimuksia asiassa T-115/09 ja asiassa T-116/09.

19 Komissio on unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 27.7.2009 toimittamissaan kirjeissä esittänyt huomautuksensa, joissa se vastustaa edellä 17 kohdassa mainittuja, asiakirjojen esittämistä koskevia kantajien vaatimuksia.

20 Electrolux on unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 24.8.2009 toimittamissaan kirjeissä esittämissään, edellä 18 kohdassa mainittuja väliintulohakemuksia koskevissa huomautuksissa vaatinut unionin yleistä tuomioistuinta määräämään, että sen kannekirjelmän liitteessä 15 olevat tietyt numerotiedot käsiteltäisiin luottamuksellisesti FagorBrandtiin ja Ranskan hallitukseen nähden, koska nämä tiedot ovat lähtökohtaisesti ei-julkisia tietoja, joilla on sille strateginen merkitys.

21 Unionin yleisen tuomioistuimen toisen jaoston puheenjohtaja on hyväksynyt Ranskan tasavallan ja FagorBrandtin asiassa T-115/09 ja asiassa T-116/09 esittämät väliintulohakemukset 22.9.2009 antamillaan määräyksillä. Kyseisissä määräyksissä määrätään, että koska kyseiset väliintulohakemukset oli toimitettu työjärjestyksen 115 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kuuden viikon määräajan päättymisen jälkeen, Ranskan tasavallalla ja FagorBrandtilla on työjärjestyksen 116 artiklan 6 kohdan mukaiset oikeudet.

22 FagorBrandt on unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 30.9.2009 toimittamissaan kirjeissä vaatinut, että unionin yleinen tuomioistuin myöntää sille oikeuden tutustua asian T-115/09 ja asian T-116/09 asiakirja-aineistoihin ja saada jäljennöksiä tai otteita niissä olevista asiakirjoista, lukuun ottamatta niitä tiettyjä asiakirjoja, jotka käsiteltäisiin luottamuksellisesti.

23 Unionin yleisen tuomioistuimen toisen jaoston puheenjohtaja on 7.10.2009 tekemällään päätöksellä päättänyt olla työjärjestyksen 116 artiklan 6 kohdan mukaisesti hyväksymättä edellä 22 kohdassa mainittuja vaatimuksia.

24 Kantajat ovat unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 1.6.2010 toimittamissaan kirjeissä esittäneet uuden tosiseikan, joka ilmenee 5.5.2010 annetusta komission lehdistötiedotteesta, jossa viimeksi mainittu toteaa muun muassa, ettei se ollut saanut sellaista ”riittävää näyttöä”, jonka nojalla se saattaisi katsoa, että oli tuona ajankohtana maksanut 44 septies §:n mukaisen tuen takaisin. Komissio on 22.6.2010 esittänyt kyseistä kirjettä koskevat huomautuksensa.

25 Kun unionin yleisen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoa muutettiin, esittelevä tuomari määrättiin neljänteen jaostoon, jonka käsiteltäväksi nyt esillä oleva asia tämän vuoksi siirrettiin.

26 Sen jälkeen kun asianosaisia oli kuultu, asiat T-115/09 ja T-116/09 yhdistettiin unionin yleisen tuomioistuimen neljännen jaoston puheenjohtajan 5.5.2011 antamalla määräyksellä suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten työjärjestyksen 50 artiklan mukaisesti. Electroluxin vaatimus, joka koski tiettyjen asiakirjojen käsittelemistä luottamuksellisesti Whirlpooliin nähden, hyväksyttiin.

27 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella unionin yleinen tuomioistuin (neljäs jaosto) päätti aloittaa suullisen käsittelyn, ja työjärjestyksensä 64 artiklassa tarkoitettuna prosessinjohtotoimena se esitti kirjallisesti kysymyksiä asianosaisille ja pyysi komissiota esittämään tiettyjä asiakirjoja. Asianosaiset vastasivat näihin pyyntöihin asetetussa määräajassa.

28 Asianosaisten lausumat ja heidän vastauksensa unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 29.6.2011 pidetyssä istunnossa.

29 Kantajat vaativat, että unionin yleinen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

30 Komissio vaatii Ranskan tasavallan ja FagorBrandtin tukemana, että unionin yleinen tuomioistuin

— hylkää kanteet perusteettomina

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

31 Kantajat esittävät kanteidensa tueksi kaksi kanneperustetta.

32 Ensimmäisessä kanneperusteessaan kantajat väittävät pääasiallisesti, etteivät edellytykset rakenneuudistustuen toteamiselle yhteismarkkinoille soveltuvaksi täyty tässä asiassa. Ne ovat jakaneet tämän perusteen kahdeksaan osaan. Niiden mukaan seuraavat edellytykset eivät täyty: ensinnäkään suuntaviivojen 5 kohdassa ja 72–77 kohdasta ilmenevä tuen ainutkertaisuuden koskeva periaate, jonka mukaan rakenneuudistustukea ei voida myöntää sen myöntämistä seuraavien kymmenen vuoden aikana; toiseksi edellytys, jonka mukaan suuntaviivojen 8 kohdan mukaisesti rakenneuudistustukea ei voida

käyttää pitämään yritykset keinotekoisesti toiminnassa alalla, jolla on rakenteellista ylikapasiteettia; kolmanneksi suuntaviivojen 23 kohdassa määrätty edellytys, jonka mukaan komission on otettava huomioon vanha sääntöjenvastaisesti myönnetty tuki, jota ei ole peritty takaisin rakenneuudistustuen myöntämistä tutkittaessa; neljänneksi suuntaviivojen 33 kohdassa määrätty edellytys, jonka mukaan rakenneuudistustuen saajan on oltava vaikeuksissa oleva yritys; viidenneksi suuntaviivojen 12 kohdassa ilmaistu edellytys, jonka mukaan tuensaajana ei saa olla vastaperustettu yritys; kuudenneksi edellytys, jonka mukaan suuntaviivojen 34 ja 35 kohdan perusteella rakenneuudistussuunnitelman on mahdollistettava tuensaajan pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen; seitsemänneksi suuntaviivojen 38–40 kohdassa määrätty edellytys, jonka mukaan vastasuoritteet on suhteutettava riidanalaisesta tuesta aiheutuviin kilpailua vääristäviin vaikutuksiin; kahdeksanneksi suuntaviivojen 43 kohdan mukainen edellytys, jonka mukaan rakenneuudistustuki on rajattava vähimmäismäärään ja sen konsernin, johon FagorBrandt kuuluu, rahoitusosuuden on oltava todellinen.

33 Toisessa kanneperusteessaan kantajat väittävät pääasiallisesti, että komissio on riidanalaisessa päätöksessä useissa suhteissa jättänyt noudattamatta EY 253 artiklassa määrätyn perusteluvelvollisuutensa. Ne ovat jakaneet tämän perusteen kolmeen osaan. Electroluxin mukaan komissio on ensinnäkin jättänyt käsittelemättä markkinoilla olevaa rakenteellista ylikapasiteettia koskevan kysymyksen, vaikka Electrolux oli hallinnollisen menettelyn kuluessa ilmoittanut sille tällaisen ylikapasiteetin olevan olemassa. Whirlpoolin mukaan sitä vastoin komission olisi pitänyt ilmoittaa ne syyt, joiden vuoksi se ei ollut pitänyt kilpailun vääristymisen vähentämistä tarpeellisena muissa jäsenvaltioissa kuin Ranskassa. Toiseksi kantajat katsovat komission jättäneen ilmoittamatta ne syyt, joiden vuoksi se katsoi, että sen konsernin rahoitusosuus, johon FagorBrandt kuului, oli tasoltaan tyydyttävä, sillä se oli kaikkein korkein. Kolmanneksi ne katsovat, että komission olisi pitänyt riidanalaisessa päätöksessä ilmoittaa ne syyt, joiden vuoksi 44 septies §:n mukaisen tuen takaisinmaksun vaikutusta FagorBrandtin pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamiseen, ei ollut tarpeen arvioida.

34 Komissio kiistää Ranskan tasavallan ja FagorBrandtin tukemana nämä kaksi kanneperustetta.

35 Unionin yleinen tuomioistuin pitää aiheellisena todeta olevan kiistatonta, että – kuten komissio riidanalaisen päätöksen 36 perustelukappaleessa toteaa – rakenneuudistustuen yhteensoveltuvuutta yhteismarkkinoille on tutkittava EY 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan valossa. Unionin yleinen tuomioistuin tulee tältä osin aluksi palauttamaan mieliin siihen harkintavaltaan liittyvät oikeudelliset säännöt, joka komissiolla on, kun se tutkii rakenneuudistustuen yhteensoveltuvuutta yhteismarkkinoille, ja unionin yleisen tuomioistuimen tällä alalla harjoittaman valvontavallan. Tämän jälkeen se aloittaa kantajien esittämien kanneperusteiden tutkimisen ensimmäisen perusteen seitsemännestä osasta.

Rakenneuudistustuen myöntämisen valvontaan liittyvät merkitykselliset oikeussäännöt

36 EY 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan perusteella yhteismarkkinoille soveltuvana voidaan ensinnäkin pitää tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

37 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että komissiolla on EY 87 artiklan 3 kohdan c alakohtaa sovellettaessa laaja harkintavalta, jonka käyttäminen edellyttää koko yhteisöä silmällä pitäen tehtävää taloudellisten ja yhteiskunnallisten kysymysten monitahoista arviointia (asia 310/85, Deufil v. komissio, tuomio 24.2.1987, Kok. 1987, s. 901, 18 kohta; asia C-372/97, Italia v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok., s. I-3679, 83 kohta ja asia T-349/03, Corsica Ferries France v. komissio, tuomio 15.6.2005, Kok., s. II-2197, 137 kohta).

38 Komissio voi lisäksi vahvistaa harkintavaltansa käyttöä koskevia periaatteita esimerkiksi antamalla vaikeuksissa olevia yrityksiä koskevat suuntaviivat siltä osin kuin ne sisältävät ohjeita siitä, mitä linjaa tämän toimielimen on noudatettava, edellyttäen, ettei niillä poiketa perustamissopimuksen määräyksistä (ks. asia T-35/99, Keller ja Keller Meccanica v. komissio, tuomio 30.1.2002, Kok., s. II-261, 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 Tässä yhteydessä on tärkeää todeta rakenneuudistustuen käsitteestä, että suuntaviivojen 16 ja 17 kohdasta ilmenee pääasiallisesti, että komissio katsoo, että tällaisella tuella pyritään palauttamaan vaikeuksissa olevan yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuus toisin kuin pelastustuella, joka on väliaikaista tukea ja jolla pyritään toimeenpanemaan viipymättä toteutettavat toimenpiteet.

40 Toiseksi vakiintuneessa oikeuskäytännössä on todettu, että tuomioistuimen suorittama valvonta, joka kohdistuu komissiolla EY 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan olevaan harkintavaltaan, kohdistuu ainoastaan siihen, että menettelyä ja perusteluvelvollisuutta koskevia sääntöjä on noudatettu, että ratkaisun perustana olevat tosiseikat pitävät asiallisesti paikkansa, että asiassa ei ole tehty oikeudellista virhettä, että tosiseikkoja ei ole arvioitu ilmeisen virheellisesti tai että harkintavaltaa ei ole käytetty väärin (ks. vastaavasti asia C-409/00, Espanja v. komissio, tuomio 13.2.2003, Kok., s. I-1487, 93 kohta ja edellä 37 kohdassa mainittu asia Corsica Ferries France v. komissio, tuomion 138 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Unionin yleinen tuomioistuin ei sitä vastoin voi korvata päätöksentekijän arviointia omalla taloudellisella arvioinnillaan (yhdistetyt asiat T-371/94 ja T-394/94, British Airways ym. v. komissio, tuomio 25.6.1998, Kok., s. II-2405, 79 kohta ja edellä 37 kohdassa mainittu asia Corsica Ferries France v. komissio, tuomion 138 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Unionin yleisen tuomioistuimen on lisäksi tarkistettava, onko komission itse itselleen näissä suuntaviivoissa asettamia vaatimuksia noudatettu (ks. edellä 38 kohdassa mainittu asia Keller ja Keller Meccanica v. komissio, tuomion 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42 Unionin tuomioistuinten tehtävänä ei ole tulla komission tilalle suorittamaan tutkintaa, jota komissio ei ole missään vaiheessa tehnyt, eikä arvailla, mitä päätelmiä komissio olisi tehnyt tutkinnan päätteeksi (asia T-266/02, Deutsche Post v. komissio, tuomio 1.7.2008, Kok., s. II-1233, 95 kohta ja asia T-274/01, Valmont v. komissio, tuomio 16.9.2004, Kok., s. II-3145, 136 kohta).

43 Nyt käsiteltävinä olevia kanteita on tarkasteltava näiden periaatteiden pohjalta.

Ensimmäisen kanneperusteen seitsemäs osa, jonka mukaan suuntaviivojen 38–40 kohtaa, jotka liittyvät siihen, että toteutettavia vastasuoritteita ei ole suhteutettu kyseisestä tuesta aiheutuviin kilpailua vääristäviin vaikutuksiin, on rikottu

44 Rakenneuudistustukea myönnettäessä toteutettavista vastasuoritteista on syytä todeta, että suuntaviivojen 38–40 kohta koskevat ”kohtuuttomien kilpailua vääristävien vaikutusten välttämistä”. Näiden ohjeiden perusteella – ja kuten komissiokin kirjelmissään muistuttaa – vastasuoritteet on ensinnäkin toteutettava siten, että rakenneuudistustuen kielteisiä vaikutuksia kilpailuun ja kaupankäyntiin rajoitetaan (suuntaviivojen 38 kohta). Toiseksi näiden vastasuoritteiden on oltava sillä tavoin ”asianmukaisia”, ettei niillä heikennetä markkinarakennetta (suuntaviivojen 39 kohta). Kolmanneksi ne on ”suhteutettava” tuesta aiheutuviin kilpailua vääristäviin vaikutuksiin. Toimenpiteet on tässä suhteessa ensinnäkin toteutettava markkinoilla, joilla kyseisellä yrityksellä on rakenneuudistuksen jälkeen huomattava markkina-asema. Vaikka toiseksi nämä toimenpiteet voidaan toteuttaa ennen tuen myöntämistä tai myöntämisen jälkeen, niiden on joka tapauksessa oltava olennainen osa rakenneuudistussuunnitelmaa. Kolmanneksi ne eivät saa muodostua pelkästään kirjanpidosta poistamisesta tai tappiollisen toiminnan lopettamisesta, kun niistä ei aiheudu kyseisen yrityksen kapasiteetin tai markkinaläsnäolon supistumista (suuntaviivojen 40 kohta).

45 Kantajat huomauttavat, että suuntaviivojen 38 ja 40 kohdan mukaan vastasuoritteet on suhteutettava rakenneuudistustuesta aiheutuviin kilpailua vääristäviin vaikutuksiin, ja ne on toteutettava markkinoilla, joilla kyseisellä yrityksellä on rakenneuudistuksen jälkeen huomattava markkina-asema. Ne esittävät tässä suhteessa kolme pääasiallista väitettä. Ensimmäisessä ne väittävät, että komission toteuttamat vastasuoritteet ovat riittämättömiä, kun huomioon otetaan FagorBrandtin huomattava asema näillä markkinoilla. Toisessa ne väittävät, ettei Brandt Componentsin myynti ole asianmukainen vastasuorite. Kolmannessa väitteessään ne väittävät, että kylmälaitteiden ja ruoanvalmistuksessa

käytettävien laitteiden sekä Vedette-astianpesukoneiden markkinoinnin lopettaminen viiden vuoden ajaksi ei ole suhteutettu vastasuorite, kun kyseisestä tuesta aiheutuvat vääristävät vaikutukset otetaan huomioon.

46 Komissio kiistää nämä kaikki kolme väitettä.

47 On syytä todeta, että komissio on ensin riidanalaisen päätöksen 80 ja 81 perustelukappaleessa todennut, ettei FagorBrandtin kahden tehtaan sulkemista voitu ottaa huomioon vastasuoritteena, koska kyse oli ollut tappiollisen toiminnan lopettamisesta, minkä jälkeen se on riidanalaisen päätöksen 82 ja 83 perustelukappaleessa todennut Brandt Componentsin myynnistä seuraavaa:

”(82) Maaliskuussa 2004 yritys myi sitä vastoin tytäryhtiönsä Brandt Componentsin (Neversin tehtaan) itävaltalaiselle ATB-konsernille [2–5] miljoonan euron hintaan. Kyse ei ole velvoitteen poistamisesta kirjanpidosta eikä toiminnan lopettamisesta. Tämä toimenpide ei sen vuoksi kuulu edellä mainitun – – suuntaviivojen 40 kohda[ssa olevan] määräyksen soveltamisalaan. Maaliskuussa 2004 myydystä toiminnasta oli kertynyt vuonna 2003 [25–45] miljoonan euron liikevaihto – eli [2–5] prosenttia yrityksen [vuoden 2003] liikevaihdosta – ja sen parissa työskenteli [250–500] työntekijää – eli [5–10] prosenttia yrityksen koko henkilöstöstä. Kyseinen tytäryhtiö oli mukana pesukoneiden sähkömoottoreiden suunnittelussa, kehittämisessä, valmistuksessa ja markkinoinnissa. Tytäryhtiön myynti onkin supistanut yrityksen markkinaosuutta pyykinpesukoneiden osien markkinoilla.

(83) Vaikka komissio hyväksyy kyseisen toimenpiteen vastasuoritteeksi, se katsoo, ettei se yksistään riitä tasaamaan [kyseisen] tuen haitallisia vaikutuksia – –. Komissio panee erityisesti merkille, että toimenpide ei heikennä FagorBrandtin asemaa suurten kodinkoneiden markkinoilla, jotka ovat sen pääasialliset toimintamarkkinat.”

48 Riidanalaisen päätöksen alaviite 32, johon kyseisen päätöksen 83 perustelukappaleessa viitataan, kuuluu seuraavasti:

”Ranskan viranomaisten ilmoituksen mukaan Brandt Components antaa yritykselle mahdollisuuden voimakkaaseen integroitumiseen päältätäytettävien pesukoneiden tuotannon alalla, jolla FagorBrandt-konsernilla on perinteisesti vahva markkina-asema. Ranskan viranomaisten mukaan tämäntyyppiseen integroitumiseen pyritään erityisesti silloin, kun on kyse uutuustuotteista tai tuotteista, joiden tuotanto edellyttää erityistä tieto-taitoa. Alan suurimmat toimijat (esimerkiksi BSH ja Miele) pyrkivät integroitumaan tuotannossaan. Komissio toteaa kuitenkin, että Ranskan viranomaiset eivät ole esittäneet sille edellä esitettyjä väitteitä täydentäviä seikkoja, joiden perusteella se voisi todeta varmuudella (saati sitten mitata tätä vaikutusta), että Brandt Componentsin myynti heikentää FagorBrandtin mahdollisuuksia kehittää kilpailukykyisiä pyykinpesukoneita ja heikentää sen vuoksi FagorBrandtin asemaa pyykinpesukoneiden markkinoilla. Komissio ei tästä syystä voi todeta, että Brandt Componentsin myynnillä olisi konkreettinen vaikutus suurten kodinkoneiden markkinoihin.”

49 Yhtäältä riidanalaisen päätöksen 82 ja 83 perustelukappaleesta sekä sen alaviitteestä 32 ilmenee komission katsoneen, että Brandt Componentsin myynti voitiin ottaa huomioon vastasuoritteena, koska kyse ei ollut pelkästä ”velvoitteen poistamisesta kirjanpidosta” eikä ”toiminnan lopettamisesta”, ja että se ”on supistanut yrityksen markkinaosuutta pyykinpesukoneiden osien markkinoilla”. Toisaalta ja yhdessä tämän kanssa komissio on katsonut, ettei kyseinen vastasuorite heikennä FagorBrandtin asemaa suurten kodinkoneiden markkinoilla, jotka ovat sen pääasialliset toimintamarkkinat, joten kyseinen toimenpide yksinään ei riittänyt rajoittamaan riidanalaisen tuen myöntämisestä aiheutuvaa kilpailun vääristymistä.

50 Edellä 47–49 kohdassa esitettyjen seikkojen vuoksi unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että kantajien toinen väite, jonka mukaan komissio on ollut väärässä katsoessaan, että Brandt Componentsin myynti oli asianmukainen vastasuorite, on aiheellista tutkia ensin.

51 Ensinnäkin on kiistatonta, että Brandt Components myytiin maaliskuussa 2004 ja että Ranskan tasavalta ilmoitti riidanalaisen tuen komissiolle 6.7.2007 eli lähes kolme ja puoli vuotta myynnin jälkeen. Tässä suhteessa voidaan siis todeta, että vaikka – kuten komissio huomauttaa – Ranskan tasavalta katsoi, että Brandt Componentsin myynti oli sen komissiolle ilmoittaman rakenneuudistussuunnitelman olennainen osa, kyseisellä toimenpiteellä ei sen toteuttamisajankohtana maaliskuussa 2004 pyritty lieventämään Ranskan tasavallan 6.8.2007 päivätyssä ilmoituksessa tarkoitetun tuen myöntämisestä aiheutuvia kilpailun vääristymiä, eikä sillä voinut olla tällaista vaikutusta, kuten kantajat ovat väittäneetkin.

52 Komission perustelu, jota FagorBrandt tukee ja jonka mukaan edellä 37 kohdassa mainitussa asiassa Corsica Ferries France vastaan komissio annetun tuomion 225 kohdasta ilmenee, että vastasuorite voidaan toteuttaa ennen rakenneuudistussuunnitelman toimeenpanoa, on tässä suhteessa perusteettomana hylättävä. Kuten kantajat aivan oikein huomauttavat, on niin, että vaikka unionin yleinen tuomioistuin katsoikin kyseisessä tuomiossa, että vastasuorite voidaan toteuttaa ennen rakenneuudistussuunnitelman toimeenpanoa, se otti huomioon erityiset asianhaarat, jotka liittyvät siihen, että kyseisestä toimenpiteestä oli päätetty noin kuukautta ennen kyseisen rakenneuudistussuunnitelman hyväksymistä ja että se oli pantu toimeen noin kuukausi sen jälkeen, kun kyseinen suunnitelma oli ilmoitettu komissiolle. Asianhaaroja asiassa, jossa kyseinen tuomio annettiin, ei siis voida rinnastaa nyt esillä olevan asian, jossa Brandt Components myytiin noin kolme ja puoli vuotta ennen kuin rakenneuudistussuunnitelma ja FagorBrandtin rakenneuudistustuki ilmoitettiin komissiolle, asianhaaroihin.

53 Toiseksi todetaan, että – kuten komissio riidanalaisen päätöksen 82 perustelukappaleessa toteaa – vaikka asiassa ei olekaan kiistetty, että Brandt Componentsin myynti supisti FagorBrandtin markkinaosuutta pesukoneiden osien markkinoilla, on syytä kuitenkin todeta, ettei kukaan asianosaisista ole hallinnollisen menettelyn aikana tai unionin yleisessä tuomioistuimessa vireillä olevassa oikeudenkäynnissä kiistänyt tai näyttänyt toteen, että kyseisellä myynnillä olisi edes vähäisessä määrin lievennetty niitä haitallisia vaikutuksia, joita kyseisellä tuella oli kilpailuun FagorBrandtin pääasiallisilla toimintamarkkinoilla. Kuten riidanalaisen päätöksen 83 perustelukappaleesta ja alaviitteestä 32 nimenomaisesti ilmenee (ks. edellä 47 ja 48 kohta), komissio piti päinvastoin mahdottomana, että Brandt Componentsin myynnillä olisi ollut ”konkreettinen vaikutus” pyykinpesukoneiden markkinoihin, jotka kuuluvat suurten kodinkoneiden markkinoihin, jotka komission mukaan ovat FagorBrandtin ”pääasialliset toimintamarkkinat”.

54 Kolmanneksi – ja toisin kuin komissio on riidanalaisen päätöksen 82 perustelukappaleessa katsonut – se seikka, ettei Brandt Componentsin myynnissä ollut kyse pelkästään velvoitteen poistamisesta kirjanpidosta eikä toiminnan lopettamisesta, ei tarkoittanut, että se olisi välttämättä ollut sellainen vastasuorite, joka oli omiaan vähentämään riidanalaisen tuen myöntämisestä aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia. Koska kyseisellä toimenpiteellä ei – kuten edellä 52 ja 53 kohdassa on todettu – pyritty rajoittamaan riidanalaisen tuen myöntämisen kielteisiä vaikutuksia kaupankäyntiin ja kilpailuun eikä sillä missään tapauksessa ollut tällaista vaikutusta, sitä ei pätevästi voitu pitää vastasuoritteena.

55 Edellä 51–54 kohdassa esitettyjen seikkojen valossa on syytä todeta, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen, kun se on riidanalaisen päätöksen 83 perustelukappaleessa katsonut, että Brandt Componentsin myynti on suuntaviivojen 38–40 kohdassa tarkoitettu vastasuorite. Näin ollen on tutkittava, millaisia seurauksia tällaisella virheellä on ollut komission tekemän sen tarkastelun perusteltavuuteen, jonka mukaan tässä asiassa toteutetut vastasuoritteet mahdollistivat riidanalaisen tuen myöntämisen kielteisten kilpailuvaikutusten vähentämisen.

56 Aluksi on todettava, että komissio on riidanalaisen päätöksen 94 perustelukappaleessa todennut seuraavaa:

”Vastasuoritteet ovat tiettyjen Vedette-merkkisten tuotteiden (ruoanvalmistuksessa käytettävät laitteet ja kylmälaitteet sekä astianpesukoneet) markkinoinnin lopettaminen viiden vuoden ajaksi ja Brandt Componentsin myynti. Kyse on [FagorBrandtin] markkina-aseman konkreettisesta (ts. merkittävästä) heikentämisestä, jonka vaikutukset eivät kuitenkaan ulotu laajalle. Toimenpide on tämän vuoksi oikeassa suhteessa edellä arvioidun kilpailun ja kaupan vääristymisen laajuuteen.”

57 Komissio päättää tältä osin tarkastelunsa riidanalaisen päätöksen 95 perustelukappaleessa, jossa se toteaa seuraavaa:

”Komissio katsoo sen vuoksi, että kyseisillä toimenpiteillä [vastasuoritteilla] voidaan estää – – suuntaviivojen 38–40 kohdassa tarkoitetut kohtuuttomat kilpailunvääristymät.”

58 Edellä lausutun valossa on syytä todeta, että koska – kuten edellä 53 kohdassa on todettu – Brandt Componentsin myynnillä ei ollut minkäänlaista konkreettista vaikutusta niihin markkinoihin, joilla FagorBrandt toimi, komission päätelmä, jonka mukaan tämän vastasuoritteen ja sen toimenpiteen, joka käsitti tiettyjen Vedette-merkkisten tuotteiden markkinoinnin lopettamisen viiden vuoden ajaksi, yhteisvaikutus mahdollisti riidanalaisen tuen myöntämisestä kilpailulle aiheutuvien kielteisten vaikutusten suhteellisuusperiaatteen mukaisen rajoittamisen, on välttämättä virheellinen. Tässä suhteessa on tärkeää korostaa, ettei komissio ole riidanalaisessa päätöksessä tai edes unionin yleisessä tuomioistuimessa katsonut eikä näyttänyt toteen, että viimeksi mainitun vastasuoritteen toteuttaminen riitti yksinään suuntaviivojen 38–40 kohdan mukaisesti suhteutetusti vähentämään riidanalaisen tuen myöntämisestä kilpailulle aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia. Toisaalta – ja olipa miten tahansa – unionin yleisen tuomioistuimen tehtävänä ei edellä 42 kohdassa esitetyn oikeuskäytännön mukaan ole toteuttaa komission sijasta tutkintaa siitä, riittikö viimeksi mainittu vastasuorite yksinään rajoittamaan riidanalaisen tuen myöntämisestä kilpailulle aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia, eikä arvailla, mitä päätelmiä komission olisi pitänyt kyseisen tutkinnan päätteeksi tehdä.

59 Näin ollen kantajien esittämä ensimmäisen kanneperusteen seitsemännen osan toinen väite on hyväksyttävä, ja on katsottava, ettei Brandt Componentsin myynti ole asianmukainen vastasuorite ja ettei seitsemännen osan ensimmäisestä ja kolmannesta väitteestä ole tarpeen lausua.

60 Unionin yleinen tuomioistuin pitää edellä tehdystä päätelmästä huolimatta asianmukaisena tutkia lisäksi myös kantajien ensimmäisen kanneperusteen kolmannen osan.

Ensimmäisen kanneperusteen kolmas osa, jonka mukaan aikaisemmin myönnettyä tukea, jota ei ole peritty takaisin, ei ole otettu huomioon

61 Ensimmäisen kanneperusteen kolmannessa osassa kantajat esittävät kaksi pääasiallista väitettä, jotka liittyvät suuntaviivojen 23 kohdan, sellaisena kuin komissio on sitä soveltanut, rikkomiseen, ja ne viittaavat tältä osin edellä 10 kohdassa mainittuun asiaan Deggendorf. Ne väittävät, että komissio on jättänyt tutkimatta riidanalaisen tuen yhteisvaikutuksen ensinnäkin 44 septies §:n mukaisen tuen ja toiseksi italialaisen yhteensoveltumattoman tuen kanssa, sillä näitä kahta tukea ei vielä ole peritty takaisin.

62 Komissio kiistää nämä kaksi väitettä.

63 Unionin yleinen tuomioistuin tutkii ensin kantajien toisen väitteen, jonka mukaan komissio on jättänyt tutkimatta riidanalaisen tuen ja italialaisen yhteensoveltumattoman tuen yhteisvaikutuksen.

64 Aivan aluksi on syytä muistuttaa, että unionin yleinen tuomioistuin on lausunut edellä 10 kohdassa mainitussa asiassa Deggendorf, että komissio ei ylittänyt harkintavaltaansa, kun se sellaista tukea koskevaa hanketta tutkiessaan, jonka jäsenvaltio aikoi myöntää eräälle yritykselle, teki päätöksen, jossa se totesi tuon tuen yhteismarkkinoille soveltuvaksi mutta jossa se kuitenkin kyseisten tukien yhteisvaikutuksen vuoksi asetti edellytykseksi, että yritys ensin maksaisi takaisin vanhan sääntöjenvastaisen tuen (ks. asia T-303/05, AceaElectrabel v. komissio, tuomio 8.9.2009, 166 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

65 Sitten on syytä muistuttaa, että suuntaviivojen 23 kohta, jonka alaviitteessä 14 komissio viittaa edellä 10 kohdassa mainittuun asiaan Deggendorf, kuuluu seuraavasti:

”Jos vaikeuksissa olevalle yritykselle on aiemmin myönnetty sääntöjenvastaista tukea, jonka osalta komissio on tehnyt kielteisen päätöksen ja antanut takaisinperimismääräyksen, ja tällaista [EY 88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 14 artiklan mukaista takaisin perimistä ei ole toteutettu, kyseiselle yritykselle myönnettävää pelastamis- ja rakenneuudistustukea arvioitaessa otetaan huomioon vanhan tuen ja uuden tuen yhteisvaikutus ja se, että vanhaa tukea ei ole maksettu takaisin.”

66 Edellä 10 kohdassa mainitusta asiasta Deggendorf ja suuntaviivojen 23 kohdasta seuraa siis yhtäältä, että kun komissio tutkii rakenneuudistustuen yhteensoveltuvuutta yhteismarkkinoille, sen on lähtökohtaisesti tutkittava riidanalaisen tuen yhteisvaikutus sellaisen mahdollisen vanhan tuen kanssa, jota ei vielä ole peritty takaisin. Tällaisen tutkinnan tekeminen on perusteltua sen vuoksi, että vielä takaisin perimättömän yhteensoveltumattoman vanhan tuen myöntämisellä annetut edut vaikuttavat yhä edelleen kilpailuun.

67 Toisaalta silloin, kun komissio asettaa suunnitellun tuen myöntämisen edellytykseksi, että yksi tai useampi vanha tuki peritään ensin takaisin, sillä ei ole velvollisuutta tutkia näiden tukien yhteisvaikutusta kilpailuun. Tällaisen edellytyksen asettamisella vältetään se, että suunnitellulla tuella ja vanhalla tuella annetut edut kasautuisivat, sillä vanhan tuen myöntämisestä aiheutuneet kielteiset kilpailuvaikutukset on poistettu perimällä vanha tuki takaisin korkoineen. Oikeuskäytännön mukaan sillä, että tuki peritään takaisin korkoineen, voidaan poistaa se perusteeton etu, joka on muodostunut yhtäältä niiden korkojen maksamatta jäämisestä, jotka tuensaaja olisi maksanut yhteismarkkinoille soveltuvan tuen kyseessä olevasta määrästä, jos sen olisi pitänyt lainata tämä määrä markkinoilta komission päätöstä odotettaessa, ja toisaalta sen kilpailuaseman parantumisesta markkinoiden muihin toimijoihin nähden sääntöjenvastaisuuden keston ajan (asia C-199/06, CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, tuomio 12.2.2008, Kok., s. I-469, 51 kohta).

68 Nyt esillä olevassa asiassa on syytä todeta, että komissio on ensin riidanalaisen päätöksen 48 perustelukappaleessa todennut, että ”[asiasta] Deggendorf [ilmenevän] oikeuskäytännön soveltamiselle eli [kyseisen] tuen katsomiselle yhteismarkkinoille soveltuvaksi tueksi sillä edellytyksellä, että sen maksaminen keskeytetään, kunnes 44 septies §:n mukainen tuki on peritty takaisin, ei näy[ttänyt] olevan mitään estettä”, minkä jälkeen se riidanalaisen päätöksen 50 perustelukappaleessa toteaa seuraavaa:

”– – suuntaviivojen 23 kohdassa määrätään komissiolle kuuluvasta velvollisuudesta, jonka mukaan yritykselle myönnettävää pelastamis- ja rakenneuudistustukea arvioitaessa ’otetaan huomioon vanhan tuen ja uuden tuen yhteisvaikutus ja se, että vanhaa tukea ei ole maksettu takaisin’. Kuten – – suuntaviivojen – – alaviite [14] osoittaa, tämä määräys perustuu – – tuomioon asiassa Deggendorf. Tarkasteltavana olevassa asiassa Ranska on sitoutunut perimään 44 septies §:n mukaisen tuen takaisin ennen kuin se aloittaa uuden tuen maksamisen. Tehdessään päätöksen tässä asiassa komission on Deggendorf-oikeuskäytännön mukaisesti muutettava tätä sitoumusta sen mukaan, soveltuuko ilmoitettu tuki yhteismarkkinoille. Tällä tavoin [komissio] voi varmistaa, ettei vanha tuki kasaudu

uuden tuen kanssa ja että vanha tuki maksetaan takaisin. Tämä mahdollistaa sen, että tukien yhteisvaikutusta ja sitä, että tukea ei ole maksettu takaisin, ei ole enää tarpeen ottaa huomioon uuden tuen arvioinnin loppuvaiheissa."

69 Tässä yhteydessä on ensinnäkin syytä todeta etenkin italialaisesta yhteensoveltumattomasta tuesta, että on kiistatonta, että – kuten riidanalaisen päätöksen 61 perustelukappaleesta ilmenee – FagorBrandtin italialainen tytäryhtiö oli riidanalaisen päätöksen tekoajankohtana edelleen vastuussa riidanalaisen tuen osan maksamisesta, määrästä, joka oli pienempi kuin miljoona euroa.

70 Toiseksi on todettava, ettei – kuten edellä 68 kohdassa esitetystä riidanalaisen päätöksen 50 perustelukappaleesta ilmenee – komissio asettanut riidanalaisessa päätöksessä kyseisen tuen myöntämisen edellytykseksi sitä, että italialainen yhteensoveltumaton tuki – toisin kuin 44 septies §:n mukainen tuki – maksettaisiin ensin takaisin. Riidanalaisesta päätöksestä ilmenee lisäksi, ettei komissio ottanut huomioon mainitun edun ja riidanalaisen tuen myöntämisestä seuraavan edun yhteisvaikutusta kilpailuun. Komissio ei riidanalaisen päätöksen 6.6 kohdassa, jonka otsikko on "Kohtuuttomien kilpailunvääristymien välttäminen", eikä etenkään kyseisen päätöksen 76 perustelukappaleessa tutki mitään muita seikkoja kuin ne, jotka "rajoittavat" pelkästään riidanalaisen tuen myöntämisestä aiheutuvan "kilpailunvääristymän kielteisiä vaikutuksia". Lisäksi on todettava, että vastasuoritteet, jotka se asetti riidanalaisen tuen yhteismarkkinoille soveltuvuuden edellytykseksi, on – kuten riidanalaisen päätöksen 94 perustelukappaleesta ilmenee – suhteutettu pelkästään tämän tuen myöntämisestä aiheutuvaan kilpailunvääristymään, eikä tuen yhteisvaikutusta italialaisen yhteensoveltumattoman tuen kanssa ole otettu huomioon.

71 Koska komissio ei ole asettanut riidanalaisen tuen myöntämisedellytykseksi italialaisen yhteensoveltumattoman tuen takaisinperintää, sen olisi välttämättä pitänyt tutkia näiden kahden tuen yhteisvaikutus, mutta näin se ei ole tässä asiassa tehnyt. Tämä toteamus pitää paikkansa myös tilanteessa, jossa – kuten komissio on aloittamispäätöksen 31 perustelukappaleessa katsonut ja kuten se on Ranskan tasavallan ja FagorBrandtin tavoin istunnossa väittänyt – olisi syytä katsoa, ettei komissiolla ollut edellä 10 kohdassa mainitun asian Deggendorf perusteella mahdollisuutta asettaa kyseisen Ranskan tasavallan tuen myöntämisedellytykseksi sitä, että Italian tasavalta perii ensin takaisin italialaisen yhteensoveltumattoman tuen.

72 Edellä esitetyn valossa on siis syytä todeta, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen kilpailun vääristymistä tässä asiassa tutkiessaan.

73 Tätä päätelmää ei voida kyseenalaistaa komission, FagorBrandtin ja Ranskan tasavallan tältä osin esittämillä perusteluilla.

74 Perustelu, jotka komissio on esittänyt kirjelmissään ja unionin yleisen tuomioistuimen istunnossa esittämiin kysymyksiin antamissaan vastauksissa ja jonka mukaan se on tutkinut kyseisen määrän takaisinmaksun vaikutuksen rakenneuudistuksen elinkelpoisuuteen, on tehottomana hylättävä. Komission riidanalaisen päätöksen 61 perustelukappaleessa esittämä toteamus siitä, että Ranskan viranomaisten mukaan riidanalaisen tuen takaisinmaksulla "ei pitäisi olla vaikutusta konsernin taloudellisen tilanteeseen", ei liity eikä vaikuta tutkintaan, joka komission olisi lisäksi pitänyt tehdä kyseisten tukien yhteisvaikutuksesta kilpailuun ja vastasuoritteista, jotka näin ollen oli toteutettava.

75 Vaikka komissio väittää kirjelmissään, että "[italialaisen yhteensoveltumattoman tuen] todellinen taloudellinen vaikutus oli häviävän pieni", tällaisella väitteellä ei kuitenkaan voida perustella sitä, ettei riidanalaisen tuen ja italialaisen yhteensoveltumattoman tuen yhteisvaikutusta ollut tutkittu.

76 Edellä 37 kohdassa esille tuodusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että vaikka komissiolla on laaja harkintavalta, kun se tutkii rakenneuudistustuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille, se seikka, että vanhasta tuesta takaisin maksamatta oleva määrä on suhteellisesti ottaen vähäinen, kun sitä verrataan suunniteltuun tukeen, ei vapauta sitä tutkimasta näiden kahden tuen yhteistä kilpailuvaikutusta edellä

10 kohdassa mainitun asian Deggendorf mukaisesti. Tästä on syytä muistuttaa, ettei tällaisen tutkinnan tekeminen eikä niiden päätelmien arvaileminen, jotka komission olisi pitänyt siitä tehdä, edellä 42 kohdassa esille tuodun oikeuskäytännön mukaan kuulu unionin yleisen tuomioistuimen tehtäviin.

77 Ensimmäisen kanneperusteen kolmannen osan toinen väite on siis hyväksyttävä, eikä kolmannen osan ensimmäistä väitettä ole tarpeen tutkia.

78 Riidanalainen päätös on näin ollen kumottava, eikä ensimmäisen kanneperusteen kuudesta muusta osasta eikä toisesta kanneperusteesta, etenkään sen ensimmäisestä osasta, jonka mukaan riidanalaista päätöstä ei ole perusteltu markkinoilla olevan rakenteellisen ylikapasiteetin osalta (ks. edellä 33 kohta), ole syytä lausua.

Prosessinjohtotoimien määräämistä koskevat vaatimukset

79 Kuten edellä 17 ja 19 kohdassa on todettu, kantajat ovat vaatineet, että unionin yleinen tuomioistuin määrää prosessinjohtotoimena komission, joka on tätä vastustanut, esittämään tiettyjä asiakirjoja tai asiakirjaryhmiä.

80 Koska edellä 78 kohdassa on katsottu, että riidanalainen päätös on kumottava ilman, että kantajien esittämien, prosessinjohtotoimia koskevien vaatimusten perusteltavuutta olisi syytä tutkia, kyseisistä vaille kohdetta jääneistä vaatimuksista ei ole syytä lausua.

Oikeudenkäyntikulut

81 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Työjärjestyksen 87 artiklan 4 kohdan ensimmäisen ja kolmannen alakohdan mukaan jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä, että muiden väliintulijoiden kuin jäsenvaltioiden, Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen osapuolina olevien valtioiden, toimielinten ja Euroopan vapaakauppa-alueen (EFTA) valvontaviranomaisen on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan.

82 Koska komissio on hävinnyt asian, se vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan kantajien oikeudenkäyntikulut viimeksi mainittujen vaatimusten mukaisesti.

83 Ranskan tasavalta ja FagorBrandt, jotka eivät ole jättäneet kirjelmiä, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Valtiontuesta C 44/07 (ex N 460/07), jonka Ranska aikoo myöntää FagorBrandt-yrityksen hyväksi, 21.10.2008 tehty komission päätös 2009/485/EY kumotaan.

2) Euroopan komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan Electrolux AB:lle ja Whirlpool Europe BV:lle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

3) Ranskan tasavalta ja Fagor France SA vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Pelikánová Jürimäe Van der Woude

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä helmikuuta 2012.

Allekirjoitukset